

Bevaring av biologisk mangfold

Taler

Helen Oddveig Bjørnøy

Dato

21 mai 2007

Omstendigheter

SABIMAs årlige markering av FNs biomangfolddag

- 1 Takk for invitasjonen. Det er flott å få møte så mange miljøinteresserte samlet på ett brett - jeg kan love dere det vil bli stor bruk for deres innsats i tiden som kommer.
- 5 Årets markering av FNs biomangfolddag har klima og biodiversitet som tema. Dette er de to viktigste globale miljøproblemene menneskeheten står overfor.

SABIMA utfordrer oss i dag til å se grundig på to viktige utfordringer:

- 10 - For det første hvordan klimaendringene i seg selv påvirker biologisk mangfold.
- For det andre hvordan tiltak mot klimaendringer kan påvirke biologisk mangfold.

15

Dette er utfordringer Regjeringen er opptatt av. Stortingsmeldingen om Regjeringens miljøpolitikk ble nylig lagt fram. Her har vi slått fast at vi vil prioritere tiltak som både motvirker klimaendringer og bidrar til bevaring av biologisk mangfold. Vi er altså ute etter vinn-vinn situasjoner, og vi vil unngå klimatiltak som er skadelige for naturmangfoldet.

20

Jeg håper og tror at dette seminaret kan gi nyttige perspektiver på hvordan vi bør videreutvikle en effektiv politikk både mot klimaendringer og for bevaring av naturmangfold.

25

La meg starte med å oppsummere hvordan jeg ser på klimautfordringen:

- 30 - Klimaendringer er reelle og de er menneskeskapte. Dette er vist i mange sammenhenger, og understrekes i forbindelse med Klimapanelets første delrapport, som ble lansert tidligere i år.
- 35 - Problemet forsvinner ikke av seg selv - å håndtere klimaproblemet vil kreve en ekstraordinær politisk innsats, og et verdenssamfunn som gjør veldig mye mer enn vi gjør i dag. Uten tiltak og virkemidler for å redusere utslippene av klimagasser, forventer FNs klimapanel en sterk vekst i klimagassutslippene de neste tiårene.
- 40 - Klimaendringer påvirker det biologiske mangfoldet. Klimapanelets andre rapport slo fast at 20-30 pst. av artene på jorda løper økt risiko for å dø ut hvis middeltemperaturen øker med 1,5-2,5 grader. Øker temperaturen med 3,5 grader eller mer, kan vi forvente omfattende utryddelse av arter over hele kloden.
- 45 - Klimaendringene må bekjempes. Vi må redusere utslippene av klimagasser. Samtidig må vi altså søke løsninger som har positiv effekt både for å motvirke klimaendringer og for bevaring av biologisk mangfold og andre viktige miljøverdier.
- 50 Effekten av klimaendringer viser seg allerede, og vil kunne påvirke millioner av mennesker.

55 Fugleegg klekker tidligere enn før. Sommerfugler flytter nordover, skadedyr er under rask spredning nordover. Planter vokser høyere til fjells. Forandringene i Arktis er dramatiske. Havisen blir tynnere, Grønlandsisen smelter og trekker seg tilbake.

Vi har fått en alvorlig påminnelse her hjemme: Langs kysten av Sør-Norge er de store sukkertareskogene langt på vei forsvunnet. Forskerne mener at

60 sukkertaredøden skyldes en kombinasjon av forurensning og økt sjøtemperatur. Dette har skjedd ganske fort, og slik kan det faktisk gå med et økosystem som gradvis presses utover tålegrensene. Når den samlede belastningen på økosystemene blir større og større, kommer man før eller siden til et punkt hvor det plutselig bryter sammen. I dag er sukkertareskogen skiftet ut med matter av

65 trådalger. Fisk og andre sjødyr har mistet sine naturlige leveområder. Hvilke videre effekter det vil ha - på andre arter, og til sist på fiskeriene og annen

menneskelig virksomhet - det vet vi foreløpig ikke. I revidert nasjonalbudsjett setter vi av 3 millioner kroner slik at arbeidet med sukkertaren kan videreføres.

70

Tap av økosystemer, arter og genetisk mangfold er ikke bare bekymringsfullt pga deres egenverdi, men også fordi det betyr forringelse og tap av økosystemtjenester. Naturens økosystemer forsyner oss med mat, vann, medisiner, brensel og tømmer, den gir oss beskyttelse og motstandskraft. Disse tjenestene er noe alle mennesker på jorda er avhengige av. For mange av oss skaper vår asfalterte og teknifiserte tilværelse en viss avstand til denne erkjennelsen.

75

For de fattigste, urfolkene og lokalsamfunnene på landsbygda representerer disse økosystemtjenestene imidlertid selve livsgrunnlaget og et sikkerhetsnett mot ytterligere nød og fattigdom. Halvparten av verdens fattige lever i områder hvor naturmiljøet og økosystemene er en direkte kilde til deres livsopphold. Den naturen de lever av tøytes til bristepunktet. Det kan være skoger, dyrket mark, beitemark, ferskvann og marine ressurser. Disse økosystemene forringes gradvis, og de miljøtjenestene som menneskene får fra disse områdene forsvinner. Både her hjemme og i verden for øvrig er vi i ferd med å innse den fulle betydningen av økosystemenes tjenester for vår velferd, trygghet og økonomi.

80

85

I mars i år møttes derfor miljøvernministrene i mange av verdens største land i Potsdam i Tyskland. Statsråder fra G8-landene, Brasil, Kina, India, Mexico og Sør-Afrika diskuterte utfordringene knyttet til klimaendringene og tapet av biologisk mangfold. De sluttet seg til "Potsdam-initiativet" med flere konkrete tiltak som skal bremse tapet av biologisk mangfold. Ett utspill er å sette i gang en global studie av hvilke økonomiske verdier verden får av det biologiske mangfoldet.

90

95

Dette er et viktig budskap. Økosystemenes verdi må synliggjøres - ikke bare overfor alle som forvalter naturressurser, men også for alle som tar avgjørelser i departementer, direktorater, kommuner og bedrifter. Det at vi ønsker å synliggjøre økosystemenes verdi betyr imidlertid ikke at vi er villige til å prissette og handle med alle verdiene fra økosystemer, men vi trenger en verdivurdering for å være i stand til å fatte de gode politiske beslutningene.

100

For det biologiske mangfoldet i naturen er livets egen livsforsikring. Det er dette mangfoldet som gjør naturen, vårt livsgrunnlag, i stand til å tilpasse seg endrete

105

miljøforhold, som for eksempel et varmere klima. Å redusere naturmangfoldet samtidig som klimaendringene kommer, er som å løsne sikkerhetsbeltet mens du øker farten på motorveien.

110

Regjeringens hovedprioritet i klimapolitikken har vært, og skal fortsatt være, tiltak for å redusere de globale og nasjonale utslippene av klimagasser. Det finnes en lang rekke tiltak som kan redusere utslippene i Norge med dagens teknologi - energisparing, bærekraftig bruk av biobrensel i stedet for oljefyring, 115 oppsamling av metan fra avfallsfyllinger er noen eksempler. Vi må satse på bred front for å redusere klimagassutslippene fra viktige samfunnssektorer. Og det forskes som aldri før på alternativ energi og miljøvennlig teknologi.

I dagens klimadebatt ser vi også nye bruksområder for biologisk mangfold. Bruk 120 av bioenergi og biodrivstoff vil kunne erstatte fossilt brensel og være klimanøytralt. Det kan by på store muligheter både her i landet og i utviklingsland. Men vi må sikre at utnytting av slike produkter gjøres bærekraftig på både nasjonalt og internasjonalt nivå. Regjeringens strategi for bruk av biodrivstoff, som jeg la fram 15. mai, fremhever nettopp viktigheten av 125 å sikre helhetlige miljø- og samfunnshensyn, blant annet ved at man må anvende avfall fra jord- og skogbruk og ikke høykvalitets matvarer og trær. Også her hjemme må vi være veldig oppmerksomme på hvilke konsekvenser høsting til biobrensel vil kunne ha på biologisk mangfold. Økt hogst av gammel skog kan være en direkte trussel mot rødlistearter som lever nettopp i slik gammel skog, 130 mens storskala industriskog på sin side er som en monokultur å regne. Den mangler det mylderet av dyr, planter og mikroorganismer som vi kjenner fra vanlig skog og kulturlandskap. I Norge lever 48 % av rødlisteartene våre i skog, 35 % lever i kulturlandskap. I Rødlista fra 2006 har Artsdatabanken advart om at en økt hogst på 5 millioner kubikkmeter tømmer i året vil gi store 135 utfordringer med å ivareta truede arter i skog.

Vår politikk innebærer at vi vil unngå tiltak som kan ha negative effekter for biologisk mangfold og andre miljøverdier. Vi må også unngå at en satsing på vindkraft og småkraftverk fører til tap av biologisk mangfold, verdifulle 140 naturtyper og landskap, og muligheten til friluftsliv og naturopplevelser.

Det blir en utfordring å følge opp Regjeringens politikk om å prioritere tiltak som både motvirker klimaendringer og bidrar til bevaring av biologisk mangfold. Men vi må utnytte synergimulighetene mellom klimapolitikken og

biomangfoldpolitikken, og skape vinn-vinn situasjoner.

Når vi skal håndtere klimautfordringen må vi også se på tilpasninger. Slik jeg ser det er en forsvarlig naturforvaltning og sikring av fungerende økosystemer et av
150 de mest lovende av alle virkemidler for klimatilpasninger. Ved å ta bedre vare på skogene og våtmarkene kan skadevirkningene som følge av erosjon, flom og jordskred reduseres. I naturforvaltningen må framtidig arbeid med biologisk mangfold ta høyde for at arter må kunne bevege seg fra fjord til fjell -- vi må etablere økologiske "krabbefelt" for artene mellom vernede områder, så de kan
155 flytte på seg og ikke dø ut når klimaet skifter.

Klimaendringer og tap av biologisk mangfold er vår tids største miljøproblem og vårt moderne levesett er den primære årsaken. Jeg startet med å si det vil være god bruk for deres innsats framover i kampen for å stoppe klimaendringene og
160 stoppe tapet av biologisk mangfold. I regjeringen sitter vi heller ikke med hendene i fanget. Vi arbeider hardt for å gjøre en forskjell - både i Stortinget og globalt. Sammen har vi en stor utfordring foran oss, for å påvirke politikere her og i andre land.

165 Det går nemlig en grense for hvor langt menneskene kan utfordre naturen. Vi raserer regnskoger, bygger ned naturområder, drenerer våtmarker og slipper ut miljøgifter og klimagasser som om naturen tåler alt. Naturen er i dramatisk endring, og vi rammes fordi vi er avhengige av naturen. Vi får færre goder fra økosystemene, flere og mer ødeleggende naturkatastrofer og endringer i klimaet.
170 Vi må ta fullt i bruk de virkemidler vi har om vi skal klare å snu dette.

Norge har som erklært mål at tapet av biologisk mangfold skal stanse i 2010. Dette er et krevende mål. For å lykkes trenger vi både en aktiv biomangfoldpolitikk og en offensiv klimapolitikk hvor det samtidig tas hensyn
175 til naturmangfoldet. Miljøvernsektoren kan ikke løse denne utfordringen selv, alle sektorene i samfunnet må ta sin del av ansvaret.

Temaet biomangfold og klima markeres i disse dager i en lang rekke land. Konvensjonen om biologisk mangfold, med økonomisk støtte fra Norge, har
180 utarbeidet nyttig informasjonsmateriell, for dette arbeidet, og jeg vil oppfordre dere til å aktivt bruke det materialet som er lagt ut på konvensjonens hjemmesider. Her er et sett til arrangørene.....så ønsker jeg dere alle lykke til med resten av seminaret.

185 **Kilde**
http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dep/Helen_Bjornoy/taler_artikler/2007/Apning-FNs-biomangfolddag.html?id=467707

Emner
FN, Miljø, Åpningstale

190 **URI**
<https://www.virksommeord.no/tale/bevaring-av-biologisk-mangfold>

195

200

205

210

215

220